

Scenografi
ROLF ALME

Dramaturg og
oversætter
HANNE LUND JOENSEN

Nora
MERETE VOLDSTEDLUND

Nora Marie
DORTHE HANSEN CARLSEN

Helmer
HENNING OLESEN

Jacob
JACOB MADSEN KVOLS

Andreas
ANDREAS JEBRO

Produktionsteam
Forestillingsleder
JOE OTTERSTRØM

Marketing
SIMON KRISTENSEN

Frisør
JENNI KOCH

Smilør
HANNE WOLFF/
ANETTE WALSGØE

Smed/Snedker
LARS OVERGAARD

Rekvisitør
VIGGO BAY
VIBEKE SCHULTZ

Malersal
MICHAEL ODGAARD

Skræddersal
JEANNET ALTING

Scenen
MORTEN LUND

Instruktørassistenter
SASHA WITT
MARTIN COCHET SVINKLØV

Afvikling lyd/lys
CASPAR RAVN

Afvikling scene
MORTEN LUND
LASSE ASKEBØ

Afvikling friser
JENNI KOCH

Påklædere
ENA ALVARADO MADSEN
LOUISE DAA LØFQUIST

PREMIERE
AARHUS TEATER
SCALA
29. JANUAR 2010

FORESTILLINGENS
VARIGHED
ca. 3 timer
inkl. pause

Programredaktion
HANNE LUND JOENSEN,
LOUISE RAHR KNULSEN,
AGNETE KROGH

Foto fra
afsluttende prøver
JAN JUL

Program layout
JØRN MOESGÅRD AS

Tryk EJ
GRAPHIC A/S

HOVEDSPONSORER
SPAREKASSEN
KRONJYLLAND
mere end penge
www.sparkron.dk

ROYAL
BEER
www.ceres.dk

MEDIA PARTNER
MORGENAVISEN
Jyllands-Posten
www.jp.dk

EVENTSPONSORER
Danske Bank
www.danskebank.dk

Søren Jensen
Rådgivende Ingeniørfirma
www.sj.dk

www.aarhusteater.dk
er udarbejdet af
Heyday og ITIDE
i ajour CMS

Kulturministeriet
Støtter
Aarhus Teater

AARHUS TEATERS
ERHVERVSKLUB

A/S Panda

DELACOUR DANIA

EJ Graphic A/S

Elna og Erik
Mariagers Fond

Heyday ApS

Holst, Advokater

Itide A/S

Jyske Bank

Jørn Moesgård as

KPMG

Lindpro

Malermester
Erik Dalsgaard A/S

Mangaard Travel Group

Nordea

Nykredit

Post Danmark A/S

Schouw & Co.

Sophies Tøjhus

Spar Nord Bank

Sparbank

Sparekassen Østjylland

Svend Andresen A/S

Chr. Østergaard I/S

Aarhus Lokalbank

Aarhus Oliiefabriks Fond
for Almene Formål

Århus Stiftstidende

I FLÆSKET PÅ IBSEN

Kunstnerne Milan Peschel og Rolf Alme går på hver deres måde i flæsket på Henrik Ibsens store klassiker *Et dukkehjem*. Ibsen skrev *Et dukkehjem* i 1879, og stykket havde verdenspremiere på Det Kongelige Teater samme år. Stykket om Nora, der gik fra sin ægtemand, blev uden sidestykke det mest populære samtaleemne ved middagsselskaber i hovedstaden i lang tid herefter, og *Et dukkehjem* er stadig et af de mest spillede teaterstykker overhovedet.

Nora har i al hemmelighed - og med en smule lusk - gældsat sig for at redde sin ægtemand, Helmer, da han var meget syg. Helmer er nu kommet sig og står til at skulle tiltræde en stilling som bankdirektør. Da han fyrer en af de ansatte, Hr. Krogstad, begynder Noras korthus at vælte. Den fyrede Hr. Krogstad er nemlig den mand, Nora i sin tid lånte penge af, og han truer med at afsløre hende. Hun ved, at denne afsløring vil koste hendes mand sit prestigefyldte job og true hele familiens velstand. Hendes eneste redning er at låne penge af husvennen, Dr. Rank, men da Nora ved, at han er forelsket i hende, afviser hun det som uømt. Inden Noras

barndomsveninde, Fru Linde, dukker op og får blodgjort den hævnerrige Krogstad med sin kærlighed, opdager Helmer sagens rette sammenhæng. I sin vrede og i sin efterfølgende tilgivelse behandler han Nora som en dukke - en naiv, barnagtig og langt fra ligeværdig livspartner. Det går desuden op for Nora, at Helmer ikke, som hun troede, ville ofre sig selv for hendes skyld. Da Helmer viser sig ikke at være den mand, hun troede, han var, ser hun sig ude af stand til at fortsætte deres samliv, og Nora forlader både mand og børn.

Nora fremstod på Ibsens tid som en moderne kvinde, der brød ud af den nærmest hellige institution, som ægteskabet var. Instruktør Milan Peschel tager med sin voldsomme scenæstetik og sin radikale tilgang til teksten livtag med Ibsens fortælling om den moderne kvinde. Når Milan Peschels Nora i *Et dukkehjem* har smækket med døren, blænder vi efter en pause op for scenografi og instruktør Rolf Almes nyskrevne samtidskommentar til Ibsens *Et dukkehjem*, hvor forholdet mellem kønnene betragtes i en tekst skrevet ud fra vores egen nutid.

IBSEN

RANK At sætte sig et mål for sig selv og sin familie, det er også en måde at komme med et udsagn på. En måde at få verden til at give mening. **HELMER** Det er rigtigt, Rank! Det er rigtigt godt. Videre. **RANK** At lave en film er en gåde. Hvis jeg forstod mig på kvinder og mænd, så ville jeg ikke lave den, så ville den kede mig. Jeg tror, at drejebogen opstår, gennem det man finder ud af undervejs, og det der virkelig betyder noget for én. I begyndelsen er det ikke entydigt klart, hvad filmen kommer til at handle om. Jeg ved kun, at temaet kommer til at være en familie. **FRU LINDE** Ja ja **RANK** Men jeg kender ikke mine egne motiver fra begyndelsen. Det interessante er, hvor det hele fører hen. En mand, som er gift med en kvinde, som han ikke forstår, det er spændende!

Jeg ved slet ikke, hvordan man arbejder med den slags. Jeg ved kun, at alle kneb gælder. Jeg hamrer det ud! Jeg sparker det ud! Jeg banker det ihjel! Det er ligegyldigt, hvordan du får kløerne i det. Det tror jeg ikke, der findes regler for. Det eneste, der betyder noget er, at man gør sit bedste. **FRU LINDE** JA! JA! JA! Det er rigtigt. Det vigtigste tema i mit liv og i mine venners liv er ægteskabet. Det er, hvad de er berørte af. Hvordan illusionerne i løbet af et ægteskab ændrer sig. Og jeg har også et intenst behov for at forstå de problemer, det giver, når man forsøger at holde en familie sammen. **RANK** Men ideen skal være god. Den skal være førsteklasses. Hvor høj er kærlighedens pris? For helvede! Jeg ved godt, det lyder lidt prætentigst, men det interesserer mig virkelig. Virkelig, virkelig. **FRU LINDE** Ja, man er nødt til at forholde sig til filosofiske emner på en virkelig måde. Børn er virkelige! At spise er virkeligt! Et tag over hovedet er virkeligt! At hente børn ved bussen er virkeligt! **HELMER** Nå ja, fru Linde. Jeg tror ikke længere, at publikum vil stille sig tilfreds med, at folks liv kun bliver berørt overfladisk. Jeg tror, at de virkelig vil fordybe sig i et emne. *Citat hentet fra Milan Peschels version af Et dukkehjem*

ANDREAS Jeg tror, vores mødre, har forberedt det. Vi kommer til at klare os bedre.
JACOB Hvordan mener du? ANDREAS De har på sin vis gjort benarbejdet. De har taget
et opgør med de fastlåste kønsroller. Vores generation har fået en frihed, ingen
generation har haft før. Vi er den første generation, som kan forme vores liv, som vi
vil, helt uafhængigt af, om vi er mænd eller kvinder. Jeg kan selv definere hvad det
vil sige at være mand, - for mig. Jeg har ikke haft nogen far, som har fortalt mig
det eller vist mig det. Den frihed, Jacob, havde vores forældre ikke. De var stadig i
en kampsituation. De kæmpede mod de fastlagte rollemodeller, de fik fra deres foræl-
dre, fra skolen og fra arbejdslivet. - Men mennesker som fører krig er meget sjældent
lykkelige. Vi er efterkrigsgenerationen, Jacob. Vi kan begynde at skabe noget nyt i
ruinerne fra vores mødres krig. Citat hentet fra Rolf Almes Noras sønner

TRASH-ÆSTETIKEREN MILAN PESCHEL

Milan Peschel er født i Berlin i 1968. Som 18-årig blev han færdigudd lært som teatersnedker og efterfølgende ansat ved den tyske statsopera og senere ved Volksbühne am Rosa-Luxemburg-Platz. Volksbühne i Berlins centrum er et af de førende og mest innovative teatre i Tyskland. I årene fra 1991 til 1994 uddannede Peschel sig til skuespiller og havde efterfølgende engagementer ved forskellige tyske teatre. Fra 1997 til 2008 var han en fast del af ensemblet ved Volksbühne under ledelse af Frank Castorf, der har været med til for alvor at sætte Tyskland på landkortet som en af verdens mest innovative og radikale teaternationer. Inspireret som han er af Frank Castorf, må Milan Peschels instruktionsmetode beskrives som utraditionel og kompromisløs, og der er et element af østberlinsk trash-æstetik i hans op sætninger. Milan Peschel har gennem sin karriere gæsteoptrådt på forskellige andre højt profilerede tyske og østrigske scener, og han har ligeledes markeret sig i en række film. Gennem de senere år har Milan Peschel omsat

sin store praktiske erfaring i rollen som iscenesætter, og han stod således i efteråret 2008 for den kontroversielle og omdiskuterede forestilling *Macbeth* på Aalborg Teater, også dengang med Rolf Alme som scenograf. Milan Peschel skaber teaterforestillinger med de konkrete personer og ting, man har på scenen, og derfor adskiller Milan Peshels produktionsform sig også meget fra en typisk teaterproduktion. Den normale arbejds gang i op sætningen af et teaterstykke er at tage elementerne lagvis. Milan Peschel arbejder med det hele på én gang. Det betyder, at hele scenen skal være fuldt ud færdig komponeret, både hvad angår tekst, arrangement, kostumer, scenografi, lys og lyd, inden instruktøren er klar til at gå videre med næste scene. Derfor afholder Peschel heller ikke prøver i et prøvelokale, hvilket ellers er kutyme i begyndelsen af et prøveforløb, for han vil se skuespillerne arbejde i det selvsamme rum, som forestillingen senere udfolder sig i.

RADIKALISTEN ROLF ALME

Rolf Alme er arkitekt, scenograf, instruktør og altså også forfatter af *Noras sønner*. Han er født i Norge i 1958, og uddannet i hjemlandet samt DDR og Belgien. Han har ledet scenografiuddannelsen ved Statens Teaterskole i København og været kunstnerisk leder af Akademi for Scenekunst i Fredrikstad (Nordens eneste statslige skuespilleruddannelse for eksperimenterende teater.) Rolf Alme har skabt scenografi til mere end 80 teater- og operaproduktioner i Norden, Belgien, Tyskland, Peru og Polen, og han blev i 2000 udnævnt til professor i scenografi. Rolf Alme har de seneste år primært arbejdet som instruktør. Rolf Alme tager i *Noras sønner* udgangspunkt i Ibsens kritik af ægteskabet som institution. Ligesom Ibsen har været fuldt ud bevidst om, at han skrev ind i en virkelighed, der havde svært ved at acceptere, at Nora gik, er Rolf Alme fuldt ud bevidst om, at opløste ægteskaber i sig selv ikke er provokerende i dag. Rolf Alme betragter i *Noras sønner* kønnenes position på den anden side af kvindekampen. Hvad skete der med den frigjorte kvinde, og hvad har kvindens frigørelse haft af betydning for forholdet mellem kønnene? Hvad gør det moderne menneske i en position, hvor kernefamilien er brudt ned, og vores faste kønsnormer er under forandring? Rolf Alme kender vi på Aarhus Teater, da han stod for scenografien til *Personkreds 3* på Scala, Stiklingen og Studio for nogle år siden. Det er Rolf Alme, der har skabt den fælles scenografi til *Et dukkehjem* og *Noras sønner*, et trægulv, som vrider sig og hæver sig op i 4,5 meters højde.

ET DUKKEHJEM
Af Henrik Ibsen

Oversættelse
THOMAS BREDSDORFF
Iscenesættelse
MILAN PESCHEL
Scenograf
ROLF ALME
Lysdesign
JENS HOLM LARSEN
Lyddesign
CASPAR RAVN
Dramaturg
LOUISE RAHR KNUDSEN

Nora
ANNE SOPHIE ESPERSEN
Helmer
THOMAS BO LARSEN
Fru Linde
ENE ØSTER BENDTSEN
Krogstad
PETER PLYVHOLM
Rank
JENS ZACHO BØYE
Børn
SIMON SØNDERSKOV HUSTEN
MIKKEL THORSEN
KAREN BØYE
AMALIE DOLMER

NORAS SØNNER
Af Rolf Alme

Konceptudviklet
i samarbejde med
JANEK SZATKOWSKI
Iscenesættelse
ROLF ALME